

Ματιές στην Ιστορία της Ιατρικής/Glances in the History of Medicine

«Ιητροική δε πάντα πάλαι υπάρχει...» Ιπποκράτης

Παύλος ο Αιγινήτης: ένας βυζαντινός πολυπράγμων χειρουργός.

Ο Παύλος ο Αιγινήτης (625-690 μ.Χ.) (Εικ. 1), υπήρξε διαπρεπής χειρουργός, μαιευτήρας και γυναικολόγος, ο οποίος ενσωματώνοντας σημαντικές ιατρικές απόψεις επιφανών προγενεστέρων του ιατρών, ανέπτυξε δικό του ιατρικό έργο και επινόησε πρωτότυπες θεραπευτικές μεθόδους, οι οποίες συνέβαλαν στην περαιτέρω εξέλιξη και ανάπτυξη της Βυζαντινής, Αραβικής και Δυτικοευρωπαϊκής ιατρικής. Επηρέασε την ιατρική σκέψη όχι μόνο της εποχής του αλλά και των μετέπειτα αιώνων σε τέτοιο βαθμό, ώστε τα ιατρικά του συγγράμματα μεταφράστηκαν στα αραβικά, λατινικά, αγγλικά, γαλλικά και γερμανικά, πολύ αργότερα δε διδασκόντουσαν στις Ιατρικές Σχολές του Salerno στην Ιταλία και του Montpellier στη Γαλλία. Οι χειρουργικές μέθοδοι της αμυγδαλεκτομής και της λιθοτριψίας που περιέγραψε, αλλά και η θεραπευτική αντιμετώπιση της βουβωνοκήλης και του ηπατικού αποστήματος, παρέμειναν σε ισχύ μέχρι τον 17ο αιώνα.

Κείμενα που αφορούν την Στοματική και Γναθοπροσωπική Χειρουργική περιέχονται στο μνημειώδες έργο του «Επιτομής Ιατρικής βιβλία επτά» («Υπόμνημα») (Εικ. 2), κατανέμονται δε κατά γνωστικό αντικείμενο στα επιμέρους ακόλουθα βιβλία:

«**Βιβλίον Α΄**»: Παθολογία στόματος (αφθώδη έλκη στα παιδιά).

«**Βιβλίον Β΄**»: Παθολογία στόματος (εφύγραση αποξηρανθείσας και τραχείας γλώσσας), τραυματολογία σπλαγχνικού κρανίου (αντιμετώπιση υποσφαγμάτων, εμφυσημάτων, περικογχικών εκχυμώσεων, εκτροπίων), τραχηλοπροσωπικές λοιμώξεις (αποστήματα μεταξύ έσω κανθού και ρινός, χήμωση), χειρουργική παθολογία σιαλογόνων αδένων (φλεγμονώδεις παθήσεις παρωτίδας, φαρμακευτική και χειρουργική αντιμετώπιση).

“But all these requisites belong of old to Medicine...” Hippocrates

Paulus Aegineta: a byzantine polypragmon surgeon.

Paulus Aegineta (625-690 A.D.) (Fig. 1), was an eminent surgeon, obstetrician and gynecologist, who incorporating important medical opinions of previous prominent physicians, developed his own medical work and coined original therapeutic methods, which contributed in the further evolution and development of Byzantine, Arabic, and Western European Medicine. He influenced medical thought not only of his time but also of the succeeding centuries to such an extent, so that his medical writings were translated in Arabic, Latin, English, French, and German, having been used much later as textbooks in the Medical Schools of Salerno in Italy and Montpellier in France. The surgical methods of tonsillectomy and lithotripsy he described, as well as the therapeutic management of inguinal hernia and hepatic abscess, remained in force until the 17th century.

Texts concerning Oral and Maxillofacial Surgery are contained in his monumental work “Epitome of Medicine in seven books” (Fig. 2), and they are distributed according to subject area in the following books:

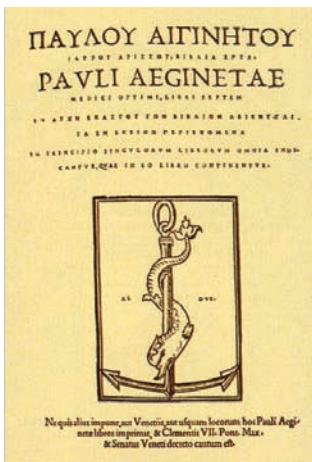
“**Book A**”’: Oral pathology (aphthous ulcers in children).

“**Book B**”’: Oral pathology (moisturizing of dry and rough tongue), traumatology of viscerocranium (management of subconjunctival ecchymoses, emphysemas, periorbital ecchymoses, and ectropion), cervicofacial infections (abscesses between medial canthus and the nose, chemosis), surgical pathology of salivary glands (inflammatory diseases of the parotid gland, pharmaceutical and surgical management).

“**Book C**”’: Dentoalveolar surgery (painless teeth extraction), oral pathology (pharmaceutical and surgical treatment of parulis, epulis, ulcerous gingivae, dry and

Εικ. 1. Ο Παύλος ο Αιγινήτης (αριστερά) και ο αρχαίος Έλληνας ιατρός Μενέμαχος (δεξιά). Από τον Κώδικα 3632, f. 90v., 14ος αιώνας, Βιβλιοθήκη Πανεπιστημίου Bologna.

Fig. 1. Paulus Aegineta (left) and the ancient Greek physician Menemachos (right). From Codex 3632, f. 90v., 14th century A.D., Biblioteca Universitaria di Bologna.

Εικ. 2. Η πρώτη σελίδα της πρώτης έκδοσης του έργου του Παύλου του Αιγινήτου «Επιτομή Ιατρικής βιβλία επτά» στη Βενετία το 1528, από τον φημισμένο εκδοτικό οίκο του Aldus Manutius (Teobaldo Mannucci).

Fig. 2. Front page of the first edition of Paulus Aegineta's work "Epitome of Medicine in seven books", published in Venice in 1528 by the famous publisher Aldus Manutius (Teobaldo Mannucci).

«Βιβλίον Γ'»: Οδοντοφατνιακή χειρουργική (ανώδυνη εξαγωγή δοντιών), παθολογία στόματος (φαρμακευτική και χειρουργική αντιμετώπιση παρουλίδων, εποουλίδων, εξελκωμένων ούλων, αποξηραμένων και διανοιγμένων χειλέων, στοματορραγιών), χειρουργική παθολογία σιολογών αδένων (φαρμακευτική και χειρουργική αντιμετώπιση βατραχίου).

«Βιβλίον ΣΤ'»: Τραυματολογία εγκεφαλικού και σπλαγχνικού κρανίου (χειρουργική αντιμετώπιση καταγμάτων κεφαλής, ρινός και κάτω γνάθου, χειρουργική βλεφάρων), παθολογία στόματος (χειρουργική αντιμετώπιση εποουλίδων και παρουλίδων), οδοντοφατνιακή χειρουργική (εξαγωγή δοντιών), προπρωσθητική χειρουργική (χειρουργική αντιμετώπιση αγκυλογλωσσίας), στοματικές και τραχηλοπροσωπικές λοιμώξεις (χειρουργική σχάση και παροχέτευση διαφόρων αποστημάτων, χειρουργική αντιμετώπιση φυμωτιώδους λεμφαδενίτιδας τραχήλου, μασχαλών και βουβώνων-χοιράδωση), νοσολογία κινητικού συστήματος κάτω γνάθου-κροταφογναθικών διαρθρώσεων (εξάρθρωμα κάτω γνάθου).

Ο φιλήστωρ

chapped lips, mouth bleeding), surgical pathology of salivary glands (pharmaceutical and surgical management of ranula).

“Book F”: Traumatology of neurocranium and viscerocranium (surgical management of cranial, nasal, and mandibular fractures, surgery of the eyelids), oral pathology (surgical treatment of epulis and parulis), dentoalveolar surgery (teeth extraction), preprosthetic surgery (surgical management of ankyloglossia), oral and cervicofacial infections (surgical incision and drainage of various abscesses, surgical management of tuberculous lymphadenitis of the neck, axillae, and groins-scrofula), nosology of mandibular kinetic system-temporomandibular joints (luxation of the mandible).

The filistor